

IX. SZEMLE

RUDAS ISTVAN
százados

SZTÁLIN MŰVEINEK 5. KÖTETE

Az ötödik kötet Sztálin elvtársnak azokat a beszédeit és cikkeit tartalmazza, amelyeket a polgárháború győzelmes befejezése után, 1921-től 1923-ig írt. Ezekben a cikkekben Sztálin elvtárs főleg a Párt feladataival, a munkás-paraszt-szövetség megerősítésének kérdéseivel a NEP szakaszában, a nemzeti kérdés kifejtésével, a soknemzetiségű szovjet állam megteremtésének és a marxista-leninista Párt stratégiai-taktikai kérdéseivel foglalkozik. Lenin mellett Sztálin elvtársnak hatalmas szerepe volt ezeknek a kérdéseknek a megoldásában.

I.

A polgárháború győzelmes befejezése után a Bolsevik Párt előtt a hadikommunizmus alatt leromlott ipar beindítása, a közlekedés helyreállítása, a mezőgazdasági termelés felemelése és a munkás-paraszt-szövetség megszilárdításának hatalmas feladatai állottak. A Párt és az ország minden erejét ezeknek a feladatoknak a megoldására kellett fordítani.

Sztálin elvtárs ezt így határozta meg „A kommunizmus soronkövetkező feladatai Gruziában és a Kaukázusontúl” c. beszédeiben:

„Most, amikor a gazdasági építés új időszakába léptünk, mikor a háborúról áttértünk a békés munkára, a régi jelszót: „Mindent a háború érdekében” — természetesen új jelszó váltja fel: „Mindent a népgazdaságnak”. Ez az új időszak arra kötelezi a kommunistákat, hogy minden erőt a gazdasági frontra, az ipar, a mezőgazdaság, a közellátás, a szövetkezetek, a közlekedés, stb. frontjára vessenek. Mert máskülönben lehetetlen leküzdeni a gazdasági pusztulást.”

A Bolsevik Párt alapvető feladatává vált a munkás-paraszt-szövetség megerősítése. A gazdasági intézkedésen túl (a kötelező beszolgáltatás felváltása terményadóval, a gabonafelesleg szabadon való árusítása és a szükséges iparcikkek szabad vásárlása, stb.) Sztálin elvtárs és a Bolsevik Párt a Vörös Hadseregnek is megszabta feladatait a munkás-paraszt-szövetség erősítése terén.

Sztálin elvtárs óriási jelentőséget tulajdonított ebből a szempontból a hadseregnek. A XII. Pártkongresszuson erről így beszélt:

„A hadsereg a munkások és parasztnak iskolája, gyülekezőhelye, és ebből a szempontból az, hogy milyen a párt ereje és befolyása a hadseregben, óriási jelentőségű, ebben az értelemben a hadsereg hatalmas apparátus, mely a pártot a munkásokkal és a szegényparaszsággal egybekapcsolja.”

Sztálin elvtárs tanításai nyomán a Vörös Hadsereg hatalmas összekötő kapocsná vált a Párt és a munkásosztály, valamint a parasztság között. A Szovjet Hadseregben dolgozó pártmunkások a hadsereget a munkás-paraszt-szövetség erősítésének hatalmas bázisává tették.

Ez a sztálini tanítás érvényes néphadseregünkre is. Hadseregünk a munkás-paraszt-szövetség erősítésének hatalmas területe. Néphadseregünk pártpolitikai munkásai és parancsnokai mindennapi munkájuk során ápolják és erősítik a katonák között a munkás-paraszt-szövetséget a II. Kongresszus határozatainak szellemében.

II.

Sztálin elvtárs a „Nézeteltéréseink” c. cikkében leleplezte és szétzúzta Trockij és társai romboló politikáját. Trockij, híven bolsevik-ellenes, áruló magatartásához, zavartkeltő támadást indított a Párt ellen a szakszervezeti kérdésben. Trockij követelte a szakszervezetek azonnali államosítását, a katonai módszerek bevezetését a szakszervezetekbe, stb.

Sztálin elvtárs szétzúzva Trockij pártellenes nézeteit, rámutatott arra, hogy a munkásosztály vezetésének egyetlen módja: a meggyőzés politikája.

„A munkásosztály egynemű társadalmi osztály, amely gazdasági helyzeténél fogva hajlik a szocializmusra, könnyen hat rá a kommunista agitáció, önként szakszervezetekben szervezkedik és ezért, mindent egybevetve, a Szovjetállam alapja, talpköve. Ezért nem meglepő, hogy túlnyomórészt a meggyőzés módszereinek alkalmazása lett ipari szakszervezeteink gyakorlati munkájának alapja. Ebből származtak a ráhatás olyan tisztán szakszervezeti módszerei, mint a felvilágosítás, a tömegpropaganda, a munkástömegek kezdeményezésének és öntevékenységének fejlesztése, a választás elve, stb.”

Sztálin elvtárs rámutatott cikkeiben hadsereg és a Párt közötti különbségekre, tisztázva a katonai fegyelem jellegét és alkalmazásának módszereit. Ezeknek a cikkeknek tanulmányozása elengedhetetlenül szükséges néphadseregünk tisztjei számára, hozzásegít valamennyiünket fegyelmi munkánk megjavításához.

Sztálin elvtárs a trockisták és egyéb ellenséges elemek elleni harcban erősítette meg szervezetileg és eszmeileg a Bolsevik Pártot és tette képessé a NÉP korszak viszonyai között adódó hatalmas feladatok megoldására.

Rákosi elvtárs a II. Kongresszuson ismételten felhívta figyelmünket a párt-demokrácia fejlesztésére, a még meglévő bürokrácia elleni harcra és forradalmi éberségre, az ellenség a Pártba való bejutási kísérleteinek szétzúzására.

III.

Sztálin elvtárs hatalmas tevékenységet fejtett ki a nemzetiségi kérdés rendezése terén. Lenin mellett mindenekelőtt Sztálin elvtárs nevéhez fűződik a soknemzetiségű szovjetállam megteremtése.

Sztálin elvtárs a „Párt soron lévő feladatai a nemzetiségi kérdés terén” és a X. Pártkongresszuson elmondott beszédében kifejtette a nemzetiségi kérdés általános gyarmati kérdéssé való fejlődését és a kapitalizmusban az elkerülhetetlen nemzeti elnyomást.

„...amíg a tőke uralkodik, amíg a termelési eszközök magántulajdona fennáll és osztályok vannak, addig nem biztosítható a nemzetek egyenjogúsága, — nem szorul bizonyításra, hogy amíg fennmarad a tőke hatalma, amíg folyik a harc a termelési eszközök birtokáért, addig éppoly lehetetlen a nemzetek egyenjogúsága, mint amilyen lehetetlen a különböző nemzetek dolgozó tömegeinek együttműködése.

...A kapitalizmus nemzeti elnyomás nélkül éppúgy elképzelhetetlen, mint ahogy a szocializmus is elképzelhetetlen az elnyomott nemzetek felszabadítása nélkül, nemzeti szabadság nélkül.”

Az USA politikája a gyengébb nemzetek felé szemléltetően bizonyítja ennek a tételnek feltétlen helyességét. Ma már a nyugateurópai kapitalista országok is gyarmataivá váltak az amerikai tőkének.

A kapitalizmusban lehetetlen a nemzeti kérdés megoldása. Ahol a tőke jelen van, ott mindig van nemzeti elnyomás is.

A tőkés nemzeti elnyomással szemben — a szocializmus győzelme a Szovjetunióban megvalósította a cárizmus alatt kegyetlenül elnyomott nemzetiségek felszabadítását és a különböző nemzetiségek baráti együttélését.

Sztálin elvtárs a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségnek I. Szovjetkongresszusán, 1922-ben a következőképpen vázolta a SzSzKSz megalakulásának nagy jelentőségét:

„A mai nap az új Oroszország diadálnapja, az új Oroszországé, amely széttörte a nemzeti elnyomás láncait, megszervezte a tőke fölötti győzelmet, megteremtette a proletariátus diktatúráját, felébresztette a Kelet népeit, lelkesíti a Nyugat munkásait, a párt vörös zászlaját állami zászlóvá tette és e zászló köré gyűjtötte a szovjet köztársaságok népeit, hogy egy államban egyesítse őket a Szovjet Szocialista Köztársaságok Szövetségében.”

Lenin-Sztálin pártja állandóan erősítette és fejlesztette a Szovjetunió népeinek barátságát. A Bolsevik Párt munkája során megvalósult a szovjet nép erkölcsi és politikai egysége, ami egyik döntő tényezője volt annak a világtörténelmi jelentőségű győzelemnek, amelyet a Szovjet Hadsereg aratott a fasizmus felett.

A Szovjetunió példája lelkesítette a hős kínai népet az amerikai-angol elnyomók ellen vívott győzelmes harcában. A Szovjetunió példája lelkesítette és lelkesíti a hős koreai népet és valamennyi gyarmati népet az imperialista elnyomók ellen vívott harcukban.

A Szovjetunió példáján lelkesülve harcolnak — vállalva a jugoszláv dolgozókkal — a Tito-fasizmus ellen Jugoszlávia elnyomott nemzetiségei. A gyarmati és elnyomott nemzetiségek harcai is annak diadalmas hírnökei, hogy a nemzeti-gyarmati elnyomás szakasza végetért.

IV.

Sztálin elvtárs „Az orosz kommunisták stratégiájának és taktikájának kérdéseihez” c. munkájában kifejti, rendszerezi és elemzi a marxista-leninista stratégia és taktika kérdéseit.

A sztálini stratégia szerint a stratégia legfontosabb feladata a főcsapás irányának kiválasztása.

Sztálin elvtárs erről ezt mondja:

„... a főcsapás irányát meghatározni annyi, mint a háború egész időszakára előre eldönteni a hadműveletek jellegét, tehát kilenctizedrészben az egész háború sorsát. Ez a stratégia feladata”.

A főcsapás iránya kiválasztásának klasszikus példája a Nagy Honvédő Háború eddigi menetét megfordító sztálingrádi csata. Ismeretes, hogy a sztálingrádi csata után a németek nem tudtak többé magukhoz térni. A náci hadsereg végső megsemmisítésének tervét — mint a Honvédő Háború minden tervét — Sztálin elvtárs dolgozta ki, amely a „Sztálini tíz csapás” elnevezés alatt vált ismertté.

Sztálin elvtárs részletesen foglalkozik a taktikai kérdésekkel is. Kimutatja, hogy a taktika a stratégia alárendelt része, aminek nem az egész háborúval, hanem egyes ütközetekkel, epizódokkal van dolga, ami nélkül azonban a stratégia megvalósíthatatlan.

Sztálin elvtárs elemezve a harc különböző formáit és az alábbiakat mondja a hadvezetés művészetéről:

„A mai viszonyok között a hadviselés művészete abban áll, hogy elsajátítjuk a háború valamennyi formáját és a tudomány e téren elért valamennyi vívmányát s azokat észszerűen felhasználjuk, ügyesen kombináljuk, illetve a helyzetnek megfelelően az egyik vagy a másik formát a kellő időben alkalmazzuk.”

A Szovjet Hadsereg nem utolsósorban azért győzött, mert parancsnoki káderei a sztálini stratégia és taktika birtokában el tudták sajátítani a korszerű harc minden formáját és új harci formákkal gazdagítani a szovjet haditudományt.

A fegyvernek tökéletes együttműködésének óriási jelentősége van a korszerű harcban. Éppen ezért szabja Sztálin elvtárs a hadművészet elé (a harc vezetői elé) a fegyvernek együttműködésének tökéletes vezetését.

„A hadművészet feladata az, — mondja Sztálin elvtárs —, hogy biztosítson magának minden fegyvernemet, azokat tökéletessé tegye és műveleteiket ügyesen egybehangolja.”

A Szovjet Hadsereg vezetői a sztálini tanítás nyomán soha nem látott magaslatra emelték a fegyvernek együttműködését. Néphadseregünk katonái és tisztjei előtt a sztálini haditudomány elsajátításának megtisztelő feladata áll.

Ennek a munkának sikeres elvégzéséhez nyújt számunkra segítséget Sztálin elvtárs műveinek ötödik köteté.

*

Sztálin elvtárs számos cikkben és beszédben foglalkozik az 1921—23-as időszakot jellemző nemzetközi helyzettel. A „Távlatok” című cikkében a következőket írja:

„A hátszág és a hadsereg kommunistáinak éberségétől, gazdasági munkánk sikereitől, végül a Vörös Hadsereg szilárdságától függ, hogy sikerül-e lehetetlenné tennünk ezt a támadást, vagy, ha az mégis megkezdődne, sikerül-e abból halálos fegyvert kovácsolnunk a világburzsoázia ellen.”

A szovjet nép és a Szovjet Hadsereg ebben a sztálini szellemben nevelődve, híven teljesítette felszabadító szerepét. A Nagy Honvédő Háborúban áratott világra szóló győzelmével nemcsak saját hazáját, szabadságát és becsületét védte meg, de meghozta a felszabadulást a fasizmus igája alól más népeknek, köztük a magyar népnek is. A Szovjetunió a háború utáni politikájában is a legkövetkezetesebb harcot folytatja a népek békéjére és szabadságára törő imperializmus ellen és szilárd bástyája a béke, a demokrácia és a szocializmus egyre erősödő táborának.

Sztálin elvtárs műveinek magyarul megjelent ötödik kötete újabb kimeríthetetlen eszmei forrása kádereink marxista-leninista nevelésének.

VÉGVÁRI VITEZEK — SZEGÉNY-LEGÉNYEK

Takats Sándor tanulmányai nyomán összeállította Klaniczay Tibor. Szépirodalmi Könyvkiadó: Budapest. 1951. 150 oldal.

Takats Sándor tanulmányait foglalja magába ez a mű. A „Régi magyar kapitányok és generálisok”, „Szegény magyarok” és „A török hódoltság” című gyűjteményekből összeválogatott értekezések a magyar múlt évszázadaiba visznek bennünket vissza. A XVI. és XVII. század végvári vitézeinek életét és hősi tetteit ismerjük meg a könyv lapjairól, melynek minden sora hazafiságról, önfeláldozó hősiességről beszél.

Bevezetőben Klaniczay Tibor rövid korrajzot ad a török hódoltság és az ország három részre szakadásának idejéről. Arról az időszakról, melyben a magyar „egy hazáért két ellenség között” őrlődött, a török és a Habsburg nagyhatalmi törekvések között. Megtudjuk a könyvből, hogy a végvári vitézek soraiba csak kezdetben léptek a nemesek, a sanyarú sorsban csak a dolgozó nép fiai, a „szegénylegények” tartottak ki a haza védelmében.

Hét tanulmány örökíti meg a korszak kiemelkedő hőseit és eseményeit 1536-tól 1698-ig. Kassa városgyarapító, hős magyar kapitánya, *Czeczey Lénárd*, a terjeszkedő német hatalommal szemben védte a magyarok számára a felvidék fontos városát és ügyes gazdasági intézkedésekkel, de karddal is a kezében erősítette a pusztuló népet. Tragikus sorsa volt az, hogy minden fáradozásának eredménye összeomlott a város német kézre adásával. Czeczey példaképe a népért dolgozó és ha kell, érte harcoló hazafinak.

Más típus *Nagy Thury György* „a török réme, a vitézi korszak legnagyobb bajnoka”. Thury György mint közkatona kezdte pályáját és önfeláldozó hősiességével, a hazáért életét minden percben kockára tevő bátorságával, vezéri képességeivel a főkapitányságig küzdötte fel magát. Ebben az időszakban nem maradt más hátra a magyarnak, mint az, hogy karddal a kezében védje magát az országra törő ellenségekkel szemben. Thury György a törökben látta a főellenséget és egész életét a harc töltötte be. A kardnak, a bajvívásnak utólrétegzett mestere volt, de nem zsoldos, vagy eldurvult verekedő, hanem a haza sorsáért aggodó igaz, hős katona. Követendő példa néphadseregünk minden katonájának. Sorsában megismerjük az országot eláruló, a néptől idegen, német hatalom lelkiismeretlen politikáját, amely például dobta oda a magyar nép színe-javát.

Bornemissza János a vitéz harcos és a kiváló tiszt mintaképe, aki félév századon át szolgált a végvárakban és a legsanyarubb sorsban is, a legnagyobb nélkülözések közepette, lankadatlanul küzdött, harcolt és egyedül hősi példamutatásával, bátorságával tartotta vissza a túlerejű törökök minden támadását Pápa, Kanizsa és Palota dűledező palánkjaitól. Az „acélímú, vakmerő s kemény vitéz” a legkiválóbb parancsnok volt, harcosainak igaz atyja, a jobbság és a városi nép védelmezője. Emberséges magatartásával és amellet a fegyelem kemény fenntartásával messze kimagaslott korának főtisztjei közül. Ahogy Takats írja róla: „A XVI. században kevés főtisztünk van, akiről ilyen emberséget mondhatunk, s aki katonáit ilyen zabola alatt tudta tartani”.

Eger vára a magyar hősiesség és hazaszeretet jelképe volt ebben a küzdelmes másfél században, amikor a török iga alatt nyögött az ország. *Dobó és Meeskey* szellem uralkodott a hős egri vitézek között, a sok véres harcot látott falak tövében. Fel sem lehet sorolni azt a sok hőstettet, amelyet az erri zászlók alatt vívtak a kor magyar katonái. Balassy Bálint és a kor más magyar költői is megénekelték az egriek vitézségét, miközben gyakran maguk is karddal cserélték fel a tollat. A hősök közül is kiemelkedett *Balázsdeák István*, az egri vitézek vezére, aki egyike volt a XVI. század legkiválóbb lovastisztjeinek.

Huszár Péter hősi tetteinek leírásából megismerjük a kor leghíresebb lovaskatonáinak élettörténetét. Már gyermekkorában kezdte a végvári életet és mint huszár-főlegény megismerték nevét a törökök. Nála gyorsabb, leleményesebb és bátrabb katoná korában nem is akad. Személyében egyesült a legyőzhetetlen bátorság a meggondoltsággal, a tervszerűséggel és a merészséggel. Hírét magyar, német és török földön szerte ismerték.

Bármilyen hősiességgel és önfeláldozással harcoltak azonban a magyar katonák, a bécsi udvar a zsoldot nem fizette, a várakat elhanyagolta, mérhetetlen nyomorúság szakadt rájuk, míg az ország jövődelmének idegeinek híztak. „Nincs ország, ahol a küzdő vitézekkel oly keveset törőd-nének, mint nálunk” írták a végváriak.

A hegyaljai felkelésről szól a könyv utolsó tanulmánya.

Takáts izes magyar nyelven írta meg tanulmányait, melyek ma is élvezhetők, érdekesek, lelkesítőek. *Polgári szemléletéből kifolyóan ugyan számos fontos körülményt helytelenül állít be, vagy elhallgat s nem domborodik ki az irásaiból az oszlályok közötti ellentét, a kizsákmányolás ténye, a nemességet helytelenül idealizálja, s nem emelkedik ki a szegény nép hősiessé áldozatvállalása — szemben a nemesség húzódozásától a teher alól, azonban mégis megláthatjuk belőle, hogy népünk legjobbjai milyen nagy hazaszeretettel és önfeláldozással küzdöttek a török és német hódítókkal szemben. Az elnyomók iránt izzó gyűlölet és a lelkes hazaszeretet a tanulmányok fő érdeme. Tanulságos és lelkesítő példát adnak ezek a történeti képek és szemlélyiségek is. Az elnyomók iránt érzett gyűlöletük kell, hogy táplálja a mi gyűlöletünk is a békénkre törő imperialistákkal szemben. Hősi példájuk a ma harcaiban lelkesít, különösen bennünket katonákat. Tokaji Ferenc a hős hegyaljai felkelővezér azt mondotta, hogy az ő kincsük a kardjuk, azzal akarták kivívni a szabadságot. Nekünk a Szovjet Hadsereg felszabadítása nyomán fő kincsünk a szabadságunk, a*

szocializmus építése, hazánk függetlensége és ezt szabadságharcos, önfeláldozó, bátor őseink példája nyomán kell őriznünk, védenünk, oltalmaznunk.

N. K.

Sándor Kálmán: SZEGYENFA. Szépirodalmi Könyvkiadó. Budapest, 1951. 332 oldal.

Sándor Kálmánt, József Attila-díjas írókat Révai elvtárs kongresszusi beszédében a magyar irodalom ígéretei között említette. Szegyenfa c. regényciklusával, melynek első kötete most jelent meg, — „Fehér augusztus” címmel, be is bizonyította, hogy valóban az. A regény a Magyar Tanácsköztársaságra következő fehér terror történetével foglalkozik; a most megjelent rész a szociáldemokrata, u. n. szakszervezeti kormány „országzásának” napjaiban játszódik.

1919 augusztus 3-án kezdődik a regény. Főhőse Egető Ferenc nyomdász, — egy léha, könnyelmű magyar úrnak: Marsalkó Ferencnek a törvénytelen fia. A gyorsan pergő események olvasása közben elcsúsznak a rajzoló Egető multja: elhagyatott gyermekkor, a nyomda, elolvassa a Kommunista Kiáltványt, lelvi boldog házasság után felesége tragikus hirtelenséggel meghal. Kitérő a háború, bevonul katonának s egy tűzharcban elveszti jobbkeze két ujját. Eredmény: negyvenszázalékos hadirokkantság és kisebbfokú lelki összeroppanás. Ebből azonnal kigyógyul, amint tanulni, dolgozni kezd, mint nyomdai korrektor.

1919. augusztusának történetét, a Tanácsköztársaság bukásának, az ellenforradalom minden szennyének és aljasságának történetét Sándor Kálmán igen érdekesen: nem az események elbeszélése által, hanem jól megrajzolt figurák sorsával állítja elő. Egető Ferenc és barátai: Fűspök Boldizsár s a regény legélőbb, legemberibb alakja: Dubák Lajos, volt divatárussegéd, légnymástól kissé reszkető fejével és okos fiával.

Az ellenforradalom alias alakjainak az ábrázolása is igen jó. Mair Hugó, vasgyáros; Stercz Viktor tartalékos főhadnagy s barátja Jurkó Ödön mértantanárr, élő alakok. Szerepel még egy kitűnően megrajzolt értelmiségi család is, Marsalkó Károly középiskolai tanár, valamint lánya, a „szocialista” egyetemi hallgató és fia, a Prónay különítmény egyik véreskezű tagja.

Megjelennek az ellenforradalom gyűlölt figurái: Peyer Károly, Horthy, az Alcsúti Józsefből visszafőhercegesedő Habsburg József, a Kapisztrán Jánost imitáló Zadravetz atya, a megszálló antant erők parancsnokai és egyéb „nagyágok”.

Az első magyar proletárdiktatúra bukásának okait így, élő embereken keresztül hozza elének az író. Látjuk az ellenforradalmi intervenció kezdeti képmutatását, majd nyílt színvallását; az áruöl szociáldemokrata vezetők mesterkedéseit, mellyel igyekeztek meggátolni a tömegek további forradalmasítását. A jobboldali szociáldemokraták és a reakciós, ellenforradalmi elemek tervszerűen bomlasztották a proletariátus hadseregét (Kórházi jelenet) és közizgatgatását.

A regény utolsó fejezetében tanuja leszünk egy gyászos napnak, az úgynevezett „fogorvosok szerdájának”, mikor a szervezett ellenforradalmi csoportok teljesen simán, — mindössze egy pofon csattan el, — lemondatták a szakszervezeti kormányt és átveszik a hatalmat. A második pofont a főfogorvos, — Csilléry — már nem engedi „lekenni”, mert a Peidl-kormány azonnal engedett az „erőszaknak”. Ennyi ellenállást tanúsított a szakszervezeti kormány, ily könnyen engedte ki kezéből a hatalmat.

A regényciklus-rész azzal végződik, hogy a bécsi követ, Böhm Vilmos Bécsből telefonon hívja fel a magyar kormányt, de a magyar kormány nincs a miniszterelnöki palotában, nincs sehol; a telefonkagyló himbálózva lóg a zsinórján és egy távoli bárgyú hang — Böhm Vilmosé — válasz nélkül egyre ismételteti:

„— Halló Magyarország! Halló Budapest!”...

K. Gy.

Veres Péter: PÁLYAMUNKÁSOK. Szépirodalmi Könyvkiadó. Budapest. 1951. 187 oldal.

Veres Péter új műve téma választásában eltér eddigi könyveitől. Eddig a parasztokkal és a parasztkérdéssel foglalkozott, ebben a könyvében munkások alkotják elbeszélésének alakjait. A pályamunkások a parasztságból kikerült munkások ugyan, azonban problémáik már munkásproblémák, a kapitalizmusban elnyomott bér munkások szenvedése, harca és mindennapi élete, a munkássztály sorsának és osztályharcának képe.

Az elbeszélés során megelevenedik előttünk a horthysta világ vasúti pályamunkásainak élete, a keserű sorsban súlyos munkát végző emberek alakja. Az éhbérre, szenvedésre és megalázásra juttatott pályamunkások mellett felvonulnak a különböző beosztású vasutasok, a parancsolgató, tehetségtelen, uraskodó figurák. Réalisan mutat rá a szerző a régi rendszer sok igazságtalanságára, embertelen aljasságára. A kor az 1919-es forradalom bukása utáni

időszak, melyben korlátlanul érvényesült az ellenforradalmi fehér terror, az újból uralomra jutott „úrj elemek” munkáseinyomó rendszere.

Szinte reménytelennek látszó időszak volt ez a munkások részére, kiszolgáltatva a korrupt, gyűlölködő, gőgös vasúti vezetőségnek. A forradalomtól rettegő urak cinikus világát sötét képekben festi meg. A regényben azonban előcsillan a felszabadulás vigasztaló reménységének fénye. A mult eseményeinek és alakjainak tanulságai a mához vezetnek és élénk tárják a közösségi élet törvényeit. A közösen végzett munka közben kialakuló jó munkatársi viszony, egymás megsegítése, önzellenség, fegyelem teszik ma könnyebbé és eredményesebbé a munkát és tették a multban elviselhetőbbé. De így volt a harc és a szervezés is hatásosabb.

A pályamunkások alakjait néhány vonatkozásban kissé túlsötétten rajzolta meg a szerző az elbeszélés két főhőse körül, bár ezzel valószínűleg az volt a célja, hogy bemutassa, milyen viszonyok közé kényszerítette és milyenekké formálta a kapitalista rendszer a munkásság egyes, osztályöntudat nélküli tagjait.

Az elbeszélés két főalakja kiemelkedik ebből a környezetből gerincességével, bátor kiállásával, harcoságával, igaz emberiségével. Balogh János és Kis Gábor alakja példázza a törhetetlen, osztályöntudatos ember, az igazságért és a munkások jogaiért harcoló bátor férfi képét.

Veres Péter nemcsak típusokat rajzol meg, hanem egyéniségeket, egyéni sorokat, küzdő, dolgozó, szenvedő és néha mosolygó hús-vér embereket. Hibája azonban az, hogy éppen a két főhős alakjában nem látunk fejlődést, haladást. Ok az első pillanattól kezdve kemény, elszánt harcosok, szocialisták mind a ketten. Nem látjuk azt, hogy miként alakulnak, fejlődnek ilyen emberekké, honnan indultak, milyen körülmények segítették elő fejlődésüket. Az, hogy 1919-ben vörös katonák voltak, még nem indokolja meg egyéniségük kész formáit. Az emberábrázolás terén sokat fejlődött a szerző, azonban a szocialista realizmus íróitól azt várjuk, hogy mélyedjenek el jobban az egyes emberi egyéniségek fejlődésének tanulmányozásában és azt elbeszéléseikben alaposan dolgozzák ki. Az teszi majd műveiket nemcsak érdekesebb olvasmánnyá, hanem tanulságosabb irodalmi művé is. Íróink elsőrendű feladata pedig éppen ez: formálni, alakítani az új szocialista embertípust. Példát adni a fejlődésre, hogy minél többen és minél többet tanulhassunk belőle.

Az elbeszélés formája a klasszikus elbeszélőkre emlékeztet. Bár a történet egy kerek egészet képez, cselekménye egysé-

gesen fejlődik, azonban egyes fejezetei a mostani pályamunkásoknak estényként mesélgető öreg Balogh János egy-egy elbeszélte történetéből tevődnek össze.

A nyelvezete, szélesen gördülő mondatai a paraszti beszéd sok ízes magyar kifejezését adják vissza. Helyenként azonban — az időjárás néhol már ismétlődő megbeszélésében, leírásában — hosszadalmas, nem viszi előbbre se a történetet, se az emberek fejlődését és kissé formalisztikussá teszi az egyébként igen élvezhető és érdekes elbeszélést.

Egyes kritikusok kifogásolták azt, hogy a pályamunka részleteinek szinte szakkönyvszerű, pontos leírása nem a szépirodalomba való. Viszont — ahogy Veres Péter ajánlásában leszögezte — célja az volt, hogy szemben az elmúlt évezredekkel, amikor az irodalom a szerelem, a háború, a vagyonszerzés, a természet leírásában állt, ő most, épülő szocialista világrendünkben, melynek alapja a munka, a munkát állítja elbeszélése főtengelyébe. Ahogy írta, az irodalomban is el kell foglalnia a munkának a maga helyét: csak így lehet az irodalom a teljes emberi élet ábrázolója és az emberi lélek formálója.

Egészében a „Pályamunkások” értékes új műve új irodalmunknak. Egyes részletei pedig művészi gonddal készült alkotások. Tömörségükkel művészi elmélyülésre mutatnak, festői leírásai pedig olyan élvezetes szép képeket adnak, hogy az olvasó szívesen elolvassa kétszer-háromszor is ezeket a részeket. *A magyar föld, a dolgozó magyar nép őszinte, mély szeretete tükröződik vissza a könyvből,* ez teszi elsősorban értékes alkotássá.

N. K.

A FORRADALOM KATONÁJA.

(Szüdi György ifjúsági könyve, György Miklós rajzaival. Ifjúsági Könyvkiadó, 1951.) 64 old.

A magyar szépirodalomban még nagyon kevés nyoma van a Szovjetunió első idejének, a forradalom és az intervenció harcainak magyar emlékeiről. Pedig azok a magyar emberek, akiket a főkések harcba kényszerítettek az orosz nép ellen — a hadifogságban visszakapták szabadságukat, tömegesen álltak be a Vörös Hadseregbe és harcoltak a forradalom érdekében — Lenin zászlaja alatt.

E harcosok közül később sokan hazakerültek és itthon, az ellenforradalmi elnyomás súlya alatt emlékeik táplálták harcos szellemüket. Szüdi György hőse, Csapó bácsi is — ha mással nem segíthetett, gyermekmesékbe szötte emlékeit és azzal nevelt, lelkesített.

Az elbeszélés során Csapajev katonája-

ként harcol Csapó bácsi Gyenyikin ellen, Mahnó bandáit veri szét a Bugyonnij húsárokkal. Az intervencióstól sem fél, mert Lenin és Sztálin elvtárs a vezér. A kizsákmányoló földesurak és burzsoák bandája ellen Lenin elvtárs felhívására mentek harcba és bolsevik módon harcoltak a nép jobb jövőjéért.

Nagy hidegben, sokszor éhezve harcoltak az intervenciók ellen, de örömmel, öntudatosan mentek a csatába. Verték a betolakodókat, felrobbantották lőszerrakományait, s beszéltek a jobb jövőről, amely a népre vár. Csapó bácsi járt Moszkvában is Lenin elvtársnál, beszélgetett vele. Lenin elvtársat minden érdekelt: mit dolgozott otthon, éle a felesége, merre járt, hogyan harcoltak, hogy van Vászja, a barátja? Csapó bácsi ettől a beszélgetéstől megerősödve, még jobban harcolt Sztálin elvtárs mellett az emberiség jobb jövőjéért.

Csapó bácsi lelkesen hangoztatja, hogy ha kell, újból fegyvert fog, hadd lássák: a magyar is Sztálin katonája.

A dicsőséges Szovjet Hadsereg elhozta a szabadságot a magyar népek is, de sajnos, Csapó bácsi azt már nem érte meg. Szüdi György verses elbeszélése, a szovjet nép szabadságharcában résztvevő magyar hősek emlékének felelevenítése lelkesítő példát ad a magyar ifjúságnak.

Cs. L

A BOLSEVIK PÁRT A NAGY HONVÉDÓ HÁBORÚBAN.

A közelmúltban jelent meg a Szikra kiadásában: „A Bolsevik Párt a Nagy Honvédó Háborúban” c. gyűjteményes kötet.

A könyv néphadseregünk tisztjei és tiszthelyettesei számára azért különösen nagy jelentőségű, mert olyan kérdésekre ad kimerítő választ, mint, pl. *a háborúk sorsát eldöntő időlegesen ható tényezőkről, amelyeket eddig még magyar fordításban meg nem jelent részletességgel tárgyalt, valamint olyan kérdéseket válaszol meg, hogy mi volt a nagy orosz nép szerepe a Honvédó Háborúban, továbbá kifejti Lenin-Sztálin pártjának tevékenységét a győzelem kivívásában.*

A könyv gazdag tárháza a Nagy Honvédó Háború hősi példáinak a fronton és a háterszágban. Bemutatja a szovjet társadalmi és államrend fölényét minden kapitalista ország felett, példákon keresztül mutatja meg a szovjet nép erkölcsi erejét, törhetetlen győzniakaratát.

A Leontyev tanulmánya világítja meg előttünk Sztálin elvtárs tanítása alapján a második világháború keletkezését és jellegét, mely éppen világos okfejtése, közért-

hetősége, meggyőző magyarázata következtében vált népszerűvé a kommunista sajtóban. Leontyev a gyakorlatban mutatja be azt a lenini tételt, hogy a kapitalizmus elkerülhetetlen velejárói a háborúk. Leleplezi az amerikai imperialistákat, mint a hitleri agresszió előkészítőit. Kíméletlenül ostromozza Anglia, Franciaország és az Egyesült Államok kormányának áruló politikáját a második világháború előkészítésében. „Ez a politika — írja Leontyev — abban jutott kifejezésre, hogy elutasították a kollektív biztonságot, bűnös engedékenységet tanúsítottak a német hódításokkal szemben és valósággal serkentették Hitlert, hogy keleten minél előbb háborút indítson.

Leontyev ezután kifejti, miként szabotálták az USA imperialistái a második front létrehozását és hogyan segítették a háború alatt is a német fasizmust. Részletesen tárgyalja, hogy miként akarja a nemzetközi imperializmus, élén az amerikai monopóliumokkal, ellensúlyozni a második világháborúban elszenvedett vereséget. Hogyan folytatják tovább aljas ténykedésüket a Szovjetunió és a népi demokráciák ellen és ezen belül milyen szerepet szántak a Tito és Rankovič féle fasiszta bandának.

N. Serdakov tanulmányában kifejti a háborúk sorsát eldöntő tényezőket. Megmutatja, hogy mi a jelentősége az időlegesen ható mozzanatoknak a korszerű háborúban és hogyan használták fel ezeket a szovjet csapatok az egyes harcokban. Ugyanakkor részletesen tárgyalja a háborúk sorsát eldöntő állandóan ható tényezőket, a fasiszták feletti győzelem hatóerőit, amely csak egy felszabadult ország, szocialista vagy szocializmust építő nép államában található meg. Serdakov tanulmánya a dicső szovjet haditudomány aplatéleleit tárgyalja, mely tudományt Sztálin elvtárs emelt oly magas fokra. A sztálini haditudomány halálos csapást mér az összes burzsoá haditudományokra. Ennek elsajátítása teszi néphadseregünket legyőzhetetlenné a Szovjet Hadsereg oldalán. Serdakov egyenként értékeli a gazdasági, katonai, társadalmi és politikai erőket és rávilágít, hogy ezen tényezők együttes összefogója a szovjet nép erkölcsi ereje, melynek erőforrása a Bolsevik Párt.

A. Levockin tanulmányában mélyrehatóan ismerteti a szovjet szocialista társadalmat, bizonyítva, hogy erkölcsi magasságrendűsége kútforrása mindazoknak az erőknek, amelyek a Nagy Honvédő Háború győzelmének biztosítékai voltak és a háború befejezése után képessé tették arra a Szovjetuniót, hogy a békét is győzelemre vigye.

L. Bicskov tanulmánya a nagy orosz nép szerepével foglalkozik a Nagy Honvédő

Háborúban. A nagy orosz nép hazaszereztelének fényes példáit vonultatja fel az olvasó előtt. Hősök a fronton, hősök a munkában. Beszél Moszkva, Leningrád és Sztálingrád hőseiről, akik már bevonultak a történelembe és követőikről, akik kiharcolták a végső győzelmet.

„Ezért a nagy győzelemért vívott harcban, — írja Bicskov — különösen kiemelkedő szerepet játszott a dicső orosz nép, a Szovjetunió kebelébe tartozó összes népek legkiválóbbja, amely a Nagy Honvédő Háborúban kiérdemelte, hogy általánosan vezetőerőnek ismerjük el a Szovjetunió valamennyi népei között.”

K. Kaszradze Lenín és Sztálin pártjáról, a győzelem vezető és lelkesítő erejéről ír. A Bolsevik Párttól, amely képessé tette az országot gazdaságilag az aktív védelemre a kellő mennyiségű nyersanyag és hadiipar létrehozásával, amely irányította a front és a hátszág hőseinek harcát, a partizánok mozgalmát a végső győzelemért. A Párt ültette bele a szovjet népbe a győzelembe vetett hitet, a haza önfeláldozó szeretetét és az ellenség izzó gyűlöletét. Kaszradze a tények felsorakoztatásával meggyőző példákon keresztül bizonyítja be, hogy „A Vörös Hadsereg és az egész szovjet nép nagy, mindenen diadalmaskodó ereje a Párt lenini-sztálini vezetéséből, a Párt helyes politikai irányvonalából, tudományos programjából, bölcs és rugalmas taktikájából, szervezetségéből, vasfegyelméből és éberségéből fakadt.”

Kaszradze arról a pártól ír, amely nemcsak a szovjet népnek, hanem az egész világ békéért és szabadságért küzdő emberiségének eszménye és példaképe.

A könyvet sokoldalú, ügyesen összeválogatott „függelék” egészíti ki, amely választ ad például olyan kérdésekre, hogy mi volt az Allami Védelmi Bizottság feladata a Nagy Honvédő Háborúban, miben áll a szovjet hazafiság ereje, mi tette szükségessé a Szovjet Hadsereg keretében a szövetséges köztársaságok saját nemzet, alakulatainak létrehozását és még több fontos kérdést tárgyal.

A könyv komoly segítséget nyújt néphadseregünk parancsnokainak, tisztjeinek, marxista-leninista képzettségük emelésében és a szovjet haditudomány alapjainak elsajátításában.

P. G.

Kovpak: A BRJANSZKI ERDŐTŐL A KARPATOKIG.

Új Magyar Könyvkiadó. Budapest. 1951. 157 oldal.

Szidor Artymovics Kovpakkal, a Szovjetunió kétszeres Hőseivel közelebbről Versigora nagyszerű regényében: a „Tiszta lelkiismeretű emberek”-ben ismerkedtünk

meg. Már ismertük és szerettük az öreg Apót, — ahogyan társai becézték —, aki ötvenöt évével, görnyedt hátával, gyengebagaival természetesnek tekintette, hogy fegyvert fogjon immár másodszor a gyűlölt betolakodók ellen. Az első világháborúban, mint közlegény harcolt a délnyugati fronton, résztvett a Brusszilov-féle áttörésben, ott szorongott Galicia és a Kárpátok lövészárkaiban, ahová a cár parancsára hajtották ki, sok százezer társával. A polgárháborúban parancsnok lett, Parhomenkóval együtt harcolt a Csapajevnél is szolgált. A béke éveiben gazdasági és pártfunkciókban dolgozott. Mikor Hitler hordái rátörték a Szovjetunióra, a putyivljai városi tanács elnöke volt. A partizánbázisok felállítása azonnal megkezdődött. Kovpakot a kerületi pártbizottság a szpadsanszki erdőben felállítandó támaszpont megszervezésével bízta meg. Hatalmas segítséget kapott Szemjon Vasziljevics Rudnyev személyében, *ki osztága politikai biztosa volt.* Rudnyev majdnem egész életét a hadseregben töltötte. Ifjú korában résztvett a Téli Palota ostromában, harmincötben már ezred politikai biztos volt. Művelt, katonailag képzett, vakmerő harcos, lenyűgöző szónok. Rudnyev szónoki készségét Versigora így jellemzi:

„...Sebesülése óta hangja kissé érdes lett, raccsolt és ez sajátosan vonzóvá tette beszédét: Es éppen ez a beszéd volt a legfőbb fegyvere; elsősorban ezzel vitte előre a nagy ügyet. Béke idején többnyire megfellekedünk erről a hatalmas fegyverről. Élét elköptatták azok a szónokok, akik a gyűléseken felszólalva mellüket verték és kisujjukból elcsépeelt frázisokat ráztak ki. Az ilyen szónokok nem keltettek lelkesedést, nem ébresztettek gondolatokat a hallgatókban, csupán kínzó unalmat árasztottak maguk körül...

Sokszor hallgattam Rudnyevet, amint az erdei tisztáson katonáival beszélgetett, vagy a lakosság összejövetelein előadott és csak akkor értettem meg igazán, hogy mire képes az emberi szó.

Rudnyev nem beszélt katonai, „kincstári” nyelven. Egyszerű, közvetlen szavait szenvedély fűtötte. Emellett mindig tudta, mit akar elérni és minden mondatával pontosan célba talált. Fáradhatatlanul nevelte partizánjait. Megtisztította őket a szennytől és a durvaságtól. Lefaragta róluk a szükségtelen gyöfetlenkedéseket és meggyőződést oltott beléjük. Szívósságra és türelemre tanította katonáit, kigúnyolta a gyávákat, az iszákosokat... Volt valami közös vonás, az elhagyott gyermekek nagy nevelője: Makarenko és a partizánok nevelője, Rudnyev között. Makarenko „gyermekét” a szocializmus öntudatos, művelt harcosává nevelte; Rudnyev pedig

az ellenség hátában, ahol a németek tudatosan szították az alacsony emberi indulatokat és ösztönöket, személyes példával vezette a partizánokat a dicsőség és a hősiesség felé.

E két nagyszerű szovjet ember csapata nemcsak azért volt a legjobb, mert válogatott és kipróbált harcosokból állt, hanem azért is, mert portyázásaival a partizánmozgalom történetének újabb fejezeteit nyitotta meg. 1942 nyarán, — épp a Horthy-hadsereg 43. gyalogezredével vívott hősi harcai közben kapta Kovpak a Moszkvába hívó rádiógrammot. A számtalan csata hőse, a tapasztalt öreg harcos nagyszerűen írja le találkozását Sztálin elvtárral. Egyébként a könyv legművészebb része ez. E beszélgetés eredménye lett azután a híres sztálini portya-út. Sztálin elvtárs egyetlen szóval határozta meg a Kovpak-osztag manőverező taktikáját, melynek nagy előnye abban rejlett, hogy mindenkor maguknak tartották fenn a kezdeményezést és az ellenségre mindig a legérzékenyebb helyen csaptak le. Méretekben, időtartamban és az ellenség hadtábjában megtett úthosszban Kovpak hadjárata sokszorosan felülmúlta minden eddigi partizánhadjárat méretét. Ezt a hadjáratot a szovjet emberek erkölcsi fölénye tette lehetővé, a hazához való új viszony, az ellenség gyűlölete és a szabadság lángoló szeretete. Kovpak és Rudnyev partizánjai mindenkinél messzebb jutottak, és egyre újabb megszállt területekre vitték el a bizakodás, a remény lángját. Ők voltak Ukrajna, Bjeloruszszia, Lengyelország partizánmozgalmainak felderítői és egybekovácsolói.

A partizánok a harcok során, ha elfáradtak, ha nehéz helyzetben voltak, arra kérték „apjukat és tábornokukat”, hogy Sztálinról beszéljen nekik. Százszor és százszor el kell beszélnie a sztálini találkozás emlékeit, s az a tudat, hogy most azon a menetvonalon harcolnak, melyet Sztálin elvtárs jelölt ki számukra, megacélozta erejüket, fokozta elszánt akaratukat.

Kovpak könyve a nagy három partizánregény befejező kötet. Ez a három könyv: a „Tiszta lelkiismeretű emberek”, a „Partizánok élen” és „A Brjanszki-erdőtől a Kárpátokig” egy nagy egészet alkot: a szovjet partizánok hőskölteményét az ideiglenesen megszállt Ukrajinán.

A partizánharcok itt általános népmozgalommá fejlődtek. Az ukrán partizánok a fasiszta megszállás éveiben több, mint 450 000 ellenséges katonát tettek harcképtelenné, több ezer katonai szállítmányt sikerült elpusztítani és közúti hidat robbantottak fel, százszámra semmisítették meg lőszert és egyéb hadianyaggal telt raktárakat, számos gabona- és állatszallít-

manynt vettek el az ellenségtől és osztották szét a szovjet lakosság között.

A könyv katonai és politikai jelentősége igen nagy. Megmutatja, — mint már említettük, — a parancsnok és a politikai tiszt nevelői munkájának fontosságát, az együttműködés nagy eredményeit, a manőverező harcászat és hadászat fölényét, a nép szeretetének és támogatásának jelentőségét. Példákat ad az ellenséges vezetők kikapcsolásának módjára, s a partizánosztatok és a sorhadsereg összeműködésére. Ezenkívül számos olyan tapasztalatot szerezhettünk e könyvből, melyet gyakorlatilag is felhasználhatunk a kiképzés során.

A könyvben többiben találkozunk a fasiszta Horthy erkölcsileg gyenge, hazugságra épített „megszálló” csapataival, melyet aljas céllal küldtek a Szovjetunióba. Az illegális kommuniszták és a partizánok, kik szinte megszámlálhatatlan nehézség közepette, fegyveresen szálltak szembe a jól felfegyverzett ellenséggel, lelkesítették a népet, megmutatták, hogy Ukrajnában él a Párt és él a Szovjethatalom, s hogy nincs messze az a pillanat, amikor Ukrajna felett ismét kísút a sztálini alkotmány napja.

K. Gy.

A JAPÁN HÁBORUS BŰNÖSÖK BAKTÉRIUMPERE.

Szikra, 1951. 438 oldal.

1949 december 25. és 30. között folyt le a Szovjetunióban az a per, melynek jegyzőkönyveit most a Szikra magyarul kiadta. Ezek a hivatalos dokumentumok a japán csodafegyver, a baktériumbomba előállításának és kipróbálásának történetével ismertetik meg az olvasót.

A vádlottak: Jamada tábornok, a Kvantung-hadsereg volt főparancsnoka, Kadzsizuka orvosaltábornagy, a Kvantung-hadsereg vezető-orvosa és társaik a ténybeli bizonyítékok súlya alatt beismerő vallomást tettek a nyilvánosság előtt folyó perben.

Ez a könyv fényt vet a japán imperializmus vadállati arculatára. Megismertet a baktériumfegyver hatásával.

A japán imperialisták háborús terveiben a Szovjetunió évtizedek óta, mint „1. számú támadási cél” szerepelt. 1938-ban a Hasszan-tó, 1939-ben a Halhin-folyó körzetében a japánok meg is indították a háborút a Szovjetunió ellen. A Vörös Hadsereg azonban összezsúrtta a támadó erőket s a japánok mindkét esetben felhagytak a támadás erőszakolásával.

1935-től kezdve Hirohitó 'császár titkos rendeletére a japán imperializmus Mandzsúriában állomásozó főereje, a Kvantung-hadsereg baktériumháborúra kezdett elő-

készülni. Több intézetet is hoztak erre a célra létre különböző fedőnevek alatt. Legnagyobb ilyen intézet a 731-es fedőszámot viselte és élén Isii Siro bakteriológus állott. Ennek a tudományos kutatóintézetnek a méreteire jellemző, hogy mintegy 3000 munkatárssal dolgozott, a baktérium táptalaj sterilizálására 14 három méter magas és másfél méter átmérőjű autoklávja volt. Ennek az emberirtó „tudományos” intézetnek a teljesítményeire jellemző, hogy pl. havi 300 kg. (1) pestisbaktériumot tudott termelni.

Isii Siro és társai, ezek az emberbőrbe bujt vadállatok, amelyeket csak az imperializmus tud kitenyészteni, rendszeres kísérleteket végeztek férfiakon, nőkön és gyermekeken, kínai, szovjet és mandzsui emberek, akiket pestissal, lépfenével, tifusszal, kolerával fertőztek meg és pusztítottak el. A japán imperialisták baktériumfegyvereiket a Kína elleni háborúban, valamint a Szovjetunió elleni támadáskor alkalmazták is.

1945-ben a baktériumfegyver tömeges alkalmazásra teljesen készen állott, csak a Szovjet Hadsereg páratlanul gyors előretörése Mandzsúria területén hiúsította meg annak alkalmazását — amint az Jamada vallomásaiból is kitűnik.

A per során éles megvilágítást kapott a világalomra törő vérszomjas japán imperializmus szerepe. „A japán imperialisták — mondja az ügyész — a hitleri ember-evőkkel együtt világalomról álmodoztak. Hogy elérjék céljukat, az emberek tömeges kiirtásának legkínzóbb és legembertelenebb eszközeit akarták felhasználni. Uralmukat az emberi civilizáció romjain akarták felépíteni. Ennek a világ és az emberiség ellen irányuló bűnös összeesküvésnek, amely a hitleri Németországgal és az imperialista japán szövetségében nyert kifejezést, a baktériumháború eszköz volt, hogy a világ lakosságának egy részét előre megállapított terv szerint kiirtsák, másik részét pedig teljesen leigázzák. Az imperialista japán urai a reakciós, burzsoá tudomány elfajzott képviselői személyében megtalálták bestiális elgondolásaik végrehajtóit.”

A perből kiderült, hogy Japán, mely ugyan a Szovjetunió ellen készült háborúra, de a kapitalizmus belső ellentmondásainak következményeképpen az USA-t és Angliát támadta meg, a baktériumfegyvert ezek ellen az államok ellen készült alkalmazni, mikor a Szovjetunió — a kötött szövetségi szerződéséhez hűségesen — hadat üzent Japánnak és megsemmisítette annak katonai erejét.

Az Isii-féle bomba volt a baktériumháború főfegyvere. Ezt a porcellánbombát pestissal fertőzött holmik tömegeivel töltve

repülőgépről szórták le. Emellett azonban még megkíséreltek terjeszteni mind emberre, mind háziállatra, mind hasznos növények pusztítására alkalmas más járványos betegségeket is.

Figyelemreméltó, hogy noha a japánok a legheszebb, legszörnyűbb ragályok terjesztésével kísérleteztek, az eredmények várakozásaikon messze innenmaradtak. Az egyik vádlott elmondotta, hogy Isii Siro a pestis terjesztését tartotta a legalkalmasabb baktériumfegyvernek. Kiderült azonban, hogy a pestisjárványnak, mely „természetes viszonyok között könnyen keletkezik, mesterséges előidézése azonban korántsem olyan könnyű.”

Az ügyész vádbeszédében rámutatott, hogy a japán imperialisták összeesküvést szőttek az emberiség ellen, melyre rá akarták szabadítani az emberiség legnagyobb ellenségeit, a járványokat. Szolgáltatukba állították a tudomány olyan minden emberi érzésből kivetkőzött képviselőit, mint a vádlottak és társaik. „Ezek a gonosztevők — hangsúlyozta a Szovjetunió ügyésze — nem ülnék mind a vádlottak padján. Ezek országunk határára kívül tartózkodnak és annak a reakciónak, imperialista tábornak a támogatását élvezik, amely maga is ábrándozik, mikor zúdíthat az emberiségre trinitrotoluol- és atombombákat, valamint haláltkókozó baktériumokat.”

Hirohito japán császár, mint ismeretes, MacArthur kedveltje volt. Isii Siro az Amerikai Egyesült Államokban folytatja a

baktériumfegyvergyártást. Az imperialisták szóvivői akárhányszor állást foglaltak a baktériumfegyver alkalmazása mellett. Így pld. legutóbb Gunnar Olin svéd bakteriológus fejtette ki lelkesedve egy katonaeorvosi értekezleten a baktériumfegyverek előnyeit. Ezek szerint „a legolcsóbb és leghatékonyabb eszközei” a tömeges emberirtásnak. Különösen az a vonzó bennük a kannibáli Gunner Olin számára, hogy e fegyverek csupán az embereket pusztítják, de vagyontárgyaikat sértetlenül hagyják.

E felhozott tényekkel kapcsolatban különös súlyt nyer a vádbeszéd alábbi része:

„Legyen ez az ítélet félelmetes figyelmeztetés az új világháború gyújtogatóinak, akik ugyanolyan kegyetlenek és ugyanúgy gyűlölik az emberiséget, mint ezek a bűnösök... Akik az emberiség ellen irányuló újabb gonoszterveken törnek a fejüket és új tömeges emberirtás céljait szolgáló eszközöket készítenek, emlékezzenek arra, hogy a világ nem feledkezett meg a második világháború tanulságairól. A világ békéje és biztonsága felett őrt áll a sokmillió egyszerű ember, a nagy Szovjetunió-vezette demokratikus tábor. Ez hatalmas és minden akadály felett győzedelmeskedő erő, amely meg tud fékezni és szigorúan meg is tud büntetni minden új háborús gyújtogatót.”

A magyar néphadsereg harcosainak legfontosabb feladata, hogy ismerje meg és ezáltal tanulja meg gyűlölni az ellenséget.

A. K.

Helyesbítés:

1. A folyó évi májusi szám 11. oldalán a 9. bekezdés utolsó monda'ta — nyomdahiba folytán — értelmellen.

A mondat helyesen a következőképpen hangzik: „A csapatkiképzés keretében úgy az oktatás kezdeti időszakában, mint az egész kiképzési év folyamán a főfigyelmet a kisebb alakulatok és az egyes harcos kiképzésére kell fordítani”.

2. Ugyanezen szám 96. oldalán az első mondatban lévő „ellenséges” szót „ellenségre” kell helyesbíteni.

Felelős szerkesztő: Kovács Márton ezredes.

Felelős kiadó: a „Honvéd Kiadó Intézet” parancsnoka.

A „Honvéd” ára példányonként 15 forint.

Előfizetési díj: egész évre 150.— forint.

A „Honvéd” szerkesztősége: Budapest, V., Duna-utca 7.

Telefon: 188—078.

A „Honvéd” kiadóhivatala: Budapest, VI., Sztálin-út 2.

Telefon: 112—645, 112—064.

Egyszámlaszám: 909.024.

A „Honvéd” katonai folyóirat előfizetési csekkszámlaszáma 177.004.